

Коцюрубенко Г. М., к.е.н, доцент кафедри фінансів

Одеський національний економічний університет

Потенціал трудових мігрантів у розвитку туристичного бізнесу в регіонах України

Роль малого бізнесу в економіці важко переоцінити, тим більш, що для сучасних реалій українського суспільства (невдоволеність рівнем життя та оплати праці, воєнний конфлікт на Сході, змушені міграції населення) створення та започаткування власної справи може стати основою формування середнього класу та фундаментом для осіб, що безпосередньо постраждали від воєнних дій або змушені були мігрувати в середині країни. Зокрема, перспективним напрямом реалізації для таких осіб може стати саме заснування власної справи. Активний інтерес українців останнім часом пов'язаний з внутрішнім туризмом[1]. Варто звернути увагу, що відповідно до світового досвіду, створення та функціонування малих підприємств готельного господарства виступає однією з важливих складових розвитку галузі та створення додаткових робочих місць.

Значний потенціал трудових ресурсів формують заробітчани, що працюють за кордоном. Як свідчать дані Держкомстату, за 2015-2017 роки, кількість трудових мігрантів досягла кількості 1,303 млн. чоловік. Частка трудових мігрантів в загальній чисельності населення - 4,5%. У порівнянні з 2010-2012 роками цей показник збільшився на майже на 10%. На даному етапі стійкий від'ємний показник приросту зовнішньої міграції спостерігається в Закарпатській області, проте окреслена проблема є характерною для всього західного регіону України.

Основою розробки заходів щодо стимулювання повернення заробітчан до України, має стати підхід, заснований на врахуванні особливостей регіонів, в яких спостерігається вплив робочої сили за кордон. Стимулом для повернення заробітчан має стати забезпечення державної підтримки щодо

можливості реалізації здатності до праці та створення відповідних умов у регіоні.

Перспективним напрямом розвитку для західних регіонів України, з огляду на унікальні природні умови областей регіону, є розбудова таких видів зеленого туризму, як екотуризм та відпочинковий туризм. Орієнтація зеленого туризму на використання послуг приватних садиб формує потенціал розвитку малого бізнесу в регіоні та забезпечення жителів даної території можливостями щодо отримання доходів. Заходи зі сприяння розвитку даного напрямку визначені та затверджені у законодавчих актах, зокрема розпорядженні Кабінету Міністрів України "Про затвердження плану заходів щодо державної підтримки розвитку сільського туризму на 2006-2010 роки", наказі Мінагрополітики у вигляді плану заходів щодо розвитку сільського зеленого туризму на період до 2015 року. Чинником активізації розвитку сільського зеленого туризму є законодавче регламентування питань, пов'язаних із реалізацією даного виду діяльності, що вимагає прийняття низки підзаконних актів та постанов Кабінету Міністрів, важливою складовою яких мають стати заходи державної підтримки розвитку зеленого туризму в Україні.

З метою активізації розвитку зеленого туризму, сприяння заснуванню та веденню власного бізнесу учасниками домогосподарства, формування умов для повернення заробітчан в Україну необхідно:

а) запровадити систему преференцій для фізичних-осіб, які виявляють бажання надавати послуги визначені як «зелений туризм» шляхом розробки системи пільг щодо:

- сплати зборів пов'язаних з організацією даного виду діяльності;
- надання у довгострокову оренду з правом викупу земельних ділянок з закріпленням цільового напрямку їх використання;

б) розширити повноваження Українського Державного Фонду підтримки фермерських господарств щодо надання поворотної допомоги на розвиток господарства можливостями щодо кредитування підприємців, що виявили бажання надавати послуги з зеленого туризму. За основу реалізації взяти

механізм надання позик, розроблений та реалізований у Карпатському регіоні у межах проекту ТАСІС Європейського Союзу «Підтримка місцевого розвитку і туризму Карпатського регіону». За умовами проекту 2/3 коштів надаються як довгостроковий кредит, залишок – у вигляді безоплатної допомоги. Розповсюдження даного досвіду на всю територію України дасть змогу активізувати розвиток зеленого туризму у таких його різновидах як агротуризм для територій східних регіонів України;

в) скоротити поріг мінімального трудового стажу для працездатних осіб, які довгий час перебували за кордоном та при поверненні започаткували власний бізнес. Отримання мінімальної пенсії буде можливим лише при досягненні пенсійного віку. Впровадження таких заходів дасть можливість заробітчанами сформувати базу майбутньої державної пенсії вище за мінімально встановлену.

Список використаних джерел:

1. Українцы стали вдвое реже ездить отдыхать за границу [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://korrespondent.net/ukraine/events/3440502-ukrayntsy-staly-vdvoe-rezhe-ezdyt-otdykhat-za-hranytsu>
2. Киян Є. Українська міграція: чого очікувати сусідам [Електронний ресурс]. / Є.Киян / Офіційний портал Міжнародного центру перспективних досліджень – Режим доступу: <http://icps.com.ua/ukrayinska-mihratsiya-choho-ochikuvaty-susidam/>